

av Jan R Andersson och Sten Bergheden (M)

Serviceföretagande i glesbygd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskade administrativa kostnader för serviceföretag på landsbygden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för glesbygdsföretag att erbjuda spel via Svenska Spel och ATG.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta betalningsservice och kontanthantering på landsbygden.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kringkostnader för tillsynsverksamhet för mindre servicenäringar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur information om och koordinering av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden kan förbättras.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att slopa framtida krav på slutna kontanthantering för mindre butiker.²

¹ Yrkande 2 hänvisat till KrU.

² Yrkandena 3 och 6 hänvisade till AU.

Motivering

Service på landsbygden tunnare ut år för år. I många byar på landsbygden som för 20-30 år sedan sprudlade av liv gapar affärslokaler tomma och bygden tynar sakta bort. På vissa ställen finns dock fortfarande en lanthandel eller mack kvar, och dit har den kvarvarande samhällsservice nu centrerats. De tio senaste åren har 20 procent av landsbygdens lanthandlar, och många gånger samhällsservice med dem, försvunnit.

Fortsätter den nuvarande trenden i oförändrad takt dröjer det inte länge innan lands- och glesbygdens både privata och offentliga samhällsservice är utplånad.

En avgörande aspekt för en levande landsbygd är god tillgänglighet till olika serviceställen. Det senaste decenniet har många bensinmackar försvunnit på landsbygden. Ofta har mackens nedläggning också inneburit att inte bara ett samlingsställe för ortens befolkning försvinner men också att annan service som post, apoteksservice, spel- och systembolagsombud försvinner med macken. Det är alltså inte bara en fråga om att landsbygdsbefolkningen i många fall måste åka flera mil för att tanka, vilket är negativt ut miljösynvinkel, utan också om samhällsservice och en social samlingsplats som försvinner på landsbygden. I flera fall sker samma utveckling med lanthandlarna runt om i Sverige.

Sedan Svensk Kassaservice lades ned har penninghanterandet på landsbygden försvårats. För lokalbefolkningen har det inneburit försämrad tillgång till kontantuttag, och för handlarna har faran med att inte snabbt kunna lämna in dagskassor inneburit en osäkrare arbetsituation samtidigt som näringsidkarna många gånger fått vänta allt fler dagar innan pengarna har hamnat på bankkontot. Grundsytet med sluten kontanthantering i detaljhandeln är det inget fel på – att minska butiksrån och därmed förbättra arbetsmiljön för dem som arbetar i branschen. Men förutsättningarna för att driva små- och medelstora företag, särskilt på landsbygden, kommer knappast gynnas av ett krav på slutet kontanthanteringssystem. För mindre butiker, som en lanthandel, kan detta krav innebära att man tvingas stänga. Enligt organisationen Företagarna beräknas investeringskostnaden för ett slutet system till ca 100 000 kronor eller mer per kassa. Det är mycket pengar för den lilla butiken. Den totala kostnaden för landets alla småföretagare blir ungefär 4,5 miljarder kronor. Det är av vikt att villkoren för företagande inte försämras utan istället förbättras. Förutsättningarna för att införa sluten kontanthantering för en liten butik på landsbygden skiljer sig från storstädernas dito. Möjligheten att slopa framtida krav på sluten kontanthantering för mindre butiker bör därför ses över.

Näringsverksamhet måste ske under marknadsmässiga villkor både i städer och på landsbygden. Utveckling måste ske av egen kraft. Dock är den grundläggande förutsättningen olika då kundunderlaget för en landsbygdsbutik är svårt att påverka samtidigt som kanske en enskild företagare inte bara behöver kunna ett verksamhetsområde eller ett regelverk för att kunna driva en framgångsrik näringsrörelse på landsbygden.

Hela Sverige ska leva och bygden behöver butiken är två välkända slogans. Folk handlar dock i allt större utsträckning på städernas stormarknader. Landsbygdens stora utmaning är i dagsläget hur man möter ökad konkurrens från köpcentrum samt större rörlighet. På många ställen har hela byalag gått samman och bildat ekonomiska föreningar för butikens överlevnad. Ett starkt och utvecklat lokalt engagemang är en förutsättning att hitta lösningar som kan ge både kommersiell och offentlig service. Vanligt är därför att servicenäringar på landsbygden söker fler ben att stå på, såsom catering, hemkörning, kiosk, mack, kafé eller bygdegårdsaktiviteter. Detta är positivt för en levande landsbygd och något som bör underlättas ytterligare. Det är därför välkommet att Alliansregeringen tillfört extra landsbygdsstöd för att just underlätta kommersiell service på landsbygden. Däremot är det få som känner till att dessa stöd existerar, vem de vänder sig till och hur man söker dem. I många fall är det länsstyrelserna runt om i landet som sköter detta. Det är därmed angeläget att länsstyrelserna på ett bättre sätt koordinerar sitt arbete med olika landsbygdsstöd och tydligare informerar om vilka stöd som finns och hur man ansöker om dem. Möjligheten till att se över hur information och koordinering av landsbygdsstöd kan förbättras bör därför göras.

Vidare upplever många landsbygdshandlare att det är svårt eller omöjligt att bli ombud för exempelvis Svenska Spel. Detta trots att avgifter för maskinhyra etcetera torde täcka de kostnader som Svenska Spel har för sin utrustning.

Handlare på landsbygden pekar, vid sidan av sviktande kundunderlag, ut den administrativa bördan som ett bekymmer och en stor anledning till avveckling. Det är orimligt att små lanthandlar måste betala samma kostnad för exempelvis tillsyn som stormarknader.

För att hindra att servicenäringen i lands- och glesbygd ytterligare utarmas bör regeringen se över möjligheten att underlätta regelbördan och de administrativa kostnaderna för serviceföretag i glesbygd. Vidare bör man se över hur tillsynsförfarandet enklare kan samordnas samt hur tillgängligheten till kontantuttag och betalservice kan förbättras.

Stockholm den 12 september

2012

Jan R Andersson (M)

Sten Bergheden (M)